

69
D-68

Абдулла
Орипов

Книга должна быть возвращена
не позже указанного здесь срока

Количество предыдущих выдач: _____

684. 15. 04. 16

895. 29. 04. 16

89
0-68
А. ОРИЛОВ

Мити юлдуз

ШЕРЛАР

Х. узун

JIZZAX VILOYAT AXBOROT-KUTUBXONA	
MARKAZI	
INV №	43563
« 21 - »	11

ТОШКЕНТ "МАЪНАВИЯТ" 2002

Абдулла Ориповнинг «Онамга хат», «Муножотни тинглаб», «Тилла балиқча» каби шеърларини ўқимаган ўзбек топилмаса керак. Хаттоки Абдулла Қаҳҳор ҳам ёш шоир ижодига тан бериб, тўрт мисрасини ўз асарига эпиграф-қошлик қилиб олган эди. «Митти юлдуз» нашрдан чиқибди барча таъби назм аҳлининг кўнгли мулкига айланиб улгурди. Ва ҳали-ҳануз унинг туйгулар замзамаси дилларни тарк этмайди.

Тўпламга Миртемир домла муҳаррирлик қилганлар.

«Сиз соғинган асарлар» рукнида тақдим қилинаётган ушбу китоб сизларни яна бегубор шеърят бўstonига етаклашдан умидвормиз.

ШУНДАЙ ЯШАР ОДАТДА ОДАМ

Йўқ керакмас, кўйинг, керакмас,
Менга ором истаманг, дўстлар.
Хилват соз деб қистаманг, дўстлар,
Кўйинг, бундай ором керакмас.
Ногаҳонда хаёлга ботсам,
Ё ухласам, уйғотинг дарров,
Номим тутиб, сўз қотинг дарров.
Беҳудага бир ёққа борсам,
Қўлларимдан ушлаб ўшал дам
Курашларнинг сафига кўшинг,
Қур, ярат денг, ҳайқир денг, жуш денг,
Шундай яшар одатда одам.

ОНАМГА ХАТ

Қайтгим келди, онам, ёнингга,
Юрагимда исмсиз дардлар.
Совуқ хонам, соат чиқ-чиқи,
Ташқарида хазонрез боглар,
Ёмгирнинг жим хониш қилиши...
Бариси ҳам нечундир бу дам
Туширмоқда сени ёдимга...
Қайтгим келди, онам, ёнингга.

Юрагимни очиб гапирсам,
Кам-кам бўлар менда бундай ҳол.
Шодмон юрсам, менинг ёдимга
Сен тушмайсан ростдан, онажон.
Ногаҳоний бундай ҳолда-чи,
Шундай кўргим келади сени.
Айтсам сенга бор гапларимни,
Орзуларим, ҳасратларимни
Йиғлаб, кулиб айтгим келар, ҳа,
Одамларнинг қадру қимматин
Англамаймиз бирга бўлганда.
Аммо ногоҳ узоққа тушсак,
Ё танҳолик ҳасратин чексак,
Баъзан шундоқ,
Одам зотининг
Тирногига зор бўламиз, ҳа!

Тушунмайман бул ҳақиқатни,
Сен-ку ахир онасан, она...
Онам, ранжимагил хатимдан,
Мен ростини ёздим, шод дамим
Сен тушмайсан асло эсимга.
Аммо ҳаёт ўзи, биламан,
Солар сени ёдимга бот-бот.
Яъни, бошимизни доим ҳам
Она бўлиб силамас ҳаёт.

БУЛУТ

Тиниқ кўл бағридан парча оқ булут
Сузиб чиқди бир вақт мовий осмонга.
Шамол қанотида йўл олди хушнуд
Ошёнидан узоқ-узоқ томонга...
Қайларга шошарди?! Билмас эди у
Ошиб ўтди чўллар, тоғлардан йироқ
Ва бир кун кезишлар жонга тегди-ю,
Қайтмоқ бўлди шунда ортига, бироқ,
Бироқ... йўл бермади шамоллар ҳайдаб
Йиғлаб битди булут, сел бўлди кўзёш.
Сўнг ирмоқ бўлди-ю, билмайди қайда...
Маконин ахтариб олиб кетди бош.

МЕН НЕЧУН СЕВАМАН ЎЗБЕКИСТОННИ

Мен нечун севаман Ўзбекистонни
Тупрогин кўзимга айлаб тўтиё.
Нечун Ватан дея еру осмонни,
Муқаддас атайман, атайман танҳо.
Аслида, дунёда танҳо нима бор,
Пахта ўсмайдими ўзга элда ё?
Ёки қуёшими севгимга сабаб?
Ахир қуёшли-ку бутун Осиё.
Мен нечун севаман Ўзбекистонни?
Богларин жаннат деб кўз-кўз этаман,
Нечун ардоқларкан тупрогини мен
Ўпаман: «Тупрогинг бебаҳо, Ватан...»
Аслда тупроқни одил табиат
Тақсим айлаган-ку ер юзига тенг.
Нечун бу тупроқ деб йиглади Фурқат,
О, Қашқар тупроғи, қашшоқмидинг сен?!
Хўш, нечун севасан Ўзбекистонни,
Сабабиний айтгин десалар менга,
Шоирона гўзал сўзлардан олдин
Мен таъзим қиламан она халқимга:
Халқим, тарих ҳукми сени агарда
Мангу музликларга элтган бўлсайди,
Қорликларни макон этган бўлсайдинг,
Меҳрим бермасмидим ўша музларга?
Ватанлар,
Ватанлар,
Майли, гулласин,
Бог унсин мангулик музда ҳам, аммо
Юртим, сени фақат бойликларинг-чун
Севган фарзанд бўлса, кечирма асло!

ДОРБОЗ

Булутларга ёндош,
Осмон остида
Киприкдаги ёшдай турибди дорбоз.
Қиличнинг дамидай арқон устида
Кўзларини юмиб юрибди дорбоз.
Одамлар, одамлар, уни олқишланг,
Қаранг, у нақадар эпчил ва ўктам.
Биз-чи, эҳ... баъзи бир кўзи очиқлар
Эплаб юролмаймиз катта йўлда ҳам.

БУРГУТ

Ёш бургут учмоқда кўкда шиддаткор
Кумуш булутларнинг тўзгитиб парин.
Учмоқда, қалбида мағрур ишонч бор,
Қақшаган қоялар, чўққилар сари
Учмоқда! Қаерга? Чўққига! Нечун?
Бургутнинг шиддатин уйготган нима?
Бўронли даргоҳда не кутар уни,
Қудратли қанотин кўзгатган нима?
Ўйноқи шамоллар ила басма-бас
Ана, қўнди бургут энг юксак жойга!
Чўққи узра мағрур турди-ю бирпас
Яна бўрон мисол кўзгалди. Қайга?
Ахир, не бўларди берсанг, табиат,
Шу буюк шиддатга яраша мақсад!

ҚОНЛИ КҮЙЛАК

Бер, онажон, бер отамнинг
Кўйлагини қўлимга.
Бергил майли, чиқсин яна
У муқаддас йўлига.
Бер, кўйлакни байроқ этиб
Қадаб қўяй қуёшга.
Тонгда балқиб, қони билан
Кўринсин қари-ёшга.
Майли, бир зум тирик олам
Бўлиб қолсин ҳайронлар.
Қонли кўйлак порламоқда,
Боқингиз, эй инсонлар.
«Боқинг, уруш даҳшатидан
Огоҳ бўлинг, яхшилар.
Бўлмасин-чун кўйлаклар қон
Сергак бўлинг, яхшилар».
Қонли кўйлак коинотни
Чорлаб турсин шундайин.
Бер, онажон, жанг гувоҳин
Мен қуёшга қадайин.
Бизнинг узоқ авлодлар ҳам
Келганида дунёга,
Кўргай, мангу тинчлик учун
Нелар кечган дунёда!

АСРИМИЗ ОДАМИ

Менинг кўз ўнгимда жонланар тарих,
Гамлардан тўқилган шу кўҳна олам.
Асрлар бирма-бир ўтар ва ахир
Юксалар қаршимда энг бахтли одам.
Юксалар-у, шу дам чопар, уринар,
Талпинар қайгадир билмасдан тиним.
Бахтининг ёнида ғами кўринар,
Ғами кўринади бахтида унинг.
Билагида гарчанд етарли кучи,
Бойлик эргашса-да гарчанд ортидан,
Унинг чехрасида ташвиш бор, нечун?
Нечун у айрилмиш ҳаловатидан?
Гоҳ бемор бошида жарроҳ бўлиб у
«Тақдири азал»га кўрсатса кучин.
Гоҳо бир довюрак сайёҳ бўлиб у
Совуқ Арктикага уради тўшин.
Дам огир хаёлга бўлур занжирбанд,
Дам қўшиқ тўқийди у ёна-ёна.
Интилар юлдузлар туманига дам,
Дам ойнинг ёнида бўлар парвона.
У нима истайди? Шону шавкатми?
Юлдузлардан баланд, кундан пурзиё.
У нима истайди? Тенгсиз қудратми,
Оёғи остида ётсинми дунё?!
У нима истайди? Балки, истаги

Унинг теграсида айлансин олам?
О, дўстим, саволнинг йўқдир кераги,
У истайди бунинг ҳаммасини ҳам!
Одамлар ўтдилар бир вақт, бир замон,
Ўтдилар энг оддий бахтдан ҳам йироқ.
Ягона орзуси эди парча нон,
Энг буюк армони — озод яшамоқ!
Одамлар ўтдилар бир вақт, бир замон,
Ҳа, яшаб ўтдилар, энди-чи, мана:
Ўзи банди бўлган олам устидан
Ҳоким бўлмоқни у истар ягона!

БУЛОҚ

Қутлуг бир саҳарда кўз очди булоқ,
Йўл солди дарёлар сари адашиб.
Унга раҳм этмоқчи одамлар шу чоқ
Тоғу тошлар аро яқин йўл очиб.
Одамлар, тегмангиз, майли тошсин у,
Майлига, тоғни ҳам кўрсин йўлида,
Қўйинг, ўз йўлини ўзи очсин у,
Завқланолсин у ҳам кураш сўнгида.

«МУНОЖОТ»НИ ТИНГЛАБ...

Қани, айт, мақсадинг нимадир сенинг,
Нега тилкалайсан бағримни, оҳанг,
Нечун керак бўлди сенга кўз ёшим,
Нечун керак, рубоб, сенга шунча гам.
Эшилиб, тўлганиб ингранади куй,
Қайлардан келмоқда бу оху фарёд.
Ким у йиглаётган? Навоймикин
Ва ё май куйчиси Хайёммикин, дод!
Етар, эй чолгувчи, бас қил созингни,
Бас, етар, кўксимга урмагил ханжар.
Наҳотки дунёда шунча гам бордир!
Агар шу муножот рост бўлса агар,
Агар алдамаса шу совуқ симлар,
Гар шул эшитганим бўлмаса рўё,
Сен бешик эмассан, дорсан, табиат,
Сен она эмассан, жаллодсан, дунё!..
Эшилиб, тўлганиб ингранади куй,
Асрлар гамини сўйлар «Муножот».
Куйи шундай бўлса, гамнинг ўзига
Қандай чидай олган экан одамзод!

АЛЬБОМГА

Ўз қалбини дафн этди шунда.

Байрон.

Юзлаб шоир ётган қабристон аро
Кўймоқдаман мен ҳам қалбимни.
Юзлаб мазор ичра адашмай асло
Топа олгин менинг қабримни.
Мана, гулга чўмиб ётибди Байрон,
Фахрланиб лордлиги учун.
Сен мени унутиб қўймагин аммо
Гуноҳим — ҳаваскор, мўртлигим учун...
Рейн бўйларида Гейңе ҳам шунда,
Гўзал Лорелея тинглар сирини.
Бир қўли инқилоб ногорасида,
Амалия томон чўзган бирини.
Юзлаб шоир ётар бунда, бари ҳам
Жанглар майдонида жангдан сўзлаган.
Нечун сенга келганда, альбом,
Ҳар ким ўз дардини айтиб бўзлаган?!
Буюк жангчилар ҳам варагинг очиб,
Аламлар шарҳидан ўтмади асло.
Альбом, альбом, жанглар даъватига сен
Наҳот беролмасдинг бир акси садо?!
Юзлаб шоир ётган шу альбом ичра
Мен ҳам қалбим учун қабр қазаман.
Ҳали из тушмаган ошпоқ вараққа
Мен ҳам ўз дардимни ёзаман.
Аммо кеча кўрган тушимни эмас,

Истиқбол сўзини ёзаман, ўртоқ!
Зотан, истиқболдир бугун мен учун
Барча шахсий ишдан кўра шахсийроқ!

Ким менга афтини бужмайтди шу зум,
Ким менга панадан эълон қилди жанг?!
Гар шу асрда ҳам Истиқбол ишин
Ўз ишимдир, дея қабул этмасанг,
Тан олмасанг агар миллионлар дардин,
Уни альбомингга ёзмасанг агар,
Майлига, кўзларинг кўр бўла қолсин,
Майли, қулоқларинг бўлиб қолсин кар.
Кўзларингни очгин, қара дунёга,
Дўстим, ҳақиқатни ҳис эт бир замон.
Сен учун, мен учун жангда мардона
Миллион-миллион одам тўккан эди қон.
Тарих бизлар учун жангга кирганда
Нима керак яшаш ўргимчак мисол.
Истиқбол, йўлингга гов бўлганларга
Найзадай санчил-у, тезроқ бўла қол...
Истиқбол шундайин эзгу сўздирким,
Унинг замирида энг олий қисмат...
Унда мен ахтарган энг порлоқ Инсон,
Унда мен истаган синмас ҳақиқат!
Истиқбол сўзини ёздим альбомга,
Сен унга боқмагин бир эрмаксимон.
Қалбим буюрмаса, бирор сўзни ҳам
Ёзмасман ҳеч қайда, ҳеч вақт, ҳеч қачон!

ЎЗБЕКИСТОНДА КУЗ

Юргил, далаларга кетайлик, дўстим,
Диққинафас уйда ётмоқ пайтимас.
Олтин Ўзбекистон тупроги букун
Бир пари фаслнинг огушида маст.
Шабнам шовуллайди боғлар қўйнида,
Салқин туман ичра бўзарар тонглар.
Қуёшнинг эринчак ёгдуларида
Нафис ялтирайди барги хазонлар.
Ҳар ёнда тўкинлик...
Куздан нишона...
Ҳар ёнда гўзаллик ёймиш дафтарин.
Сонсиз эгатларга сочилмиш, ана
Менинг шодликларим, эзгу дардларим,—
Менинг она халқим...
Эй қадим, ҳалол,
Ризқи она ерга сепилган халқим,
Ушоқ чигитни ҳам этмай деб увол,
Миллион эгатларга эгилган халқим!
Бир нафас бошингни кўтаргин-у, боқ
Ер юзида ажиб виқор ва нуфуз.
Сенинг ўзинг каби ўйчан ва қувноқ
Хушфеъл бўлиб келмиш тупрогини та куз.
Улуғ Алишернинг соч оқин кўриб,
Огир хаёлларга чўмган бу фасл,
Қайрағоч ёнида гамгин ўтириб,

Чолларга ҳассалар йўнган бу фасл,
Азалий кўркини қилади кўз-кўз...
Наҳотки шунча тез айланар дунё?!
Бахтли кексаликни ёдга солар куз.
Сокин хилватларга чорлайди, аммо,
Дўстгинам, пайтимас, айлаб сайрибог,
Хилватда ўй суриш ярашмас бугун.
Заҳматкаш ўзбекнинг ҳосили қандоқ?!
Кузнинг фалсафаси шудир биз учун.
Улуг меҳнат кезар шан далаларда,
Ҳар ёнда ҳоким бир ташвишли илҳом.
Қуёш бота бошлар... гавжум қирларга
Қорая-қорая тўшалар оқшом.
Эҳ, кузги оқшомлар...
Дилимда менинг
Теран туйгуларим кўзгалар жўшиб.
Кўзгалар-у, шу дам қалбимдан секин
Тўкила бошлайди ойдин бир кўшиқ.

Оилада тугилса гўдак
 Унга суюб кўярлар исм.
 Гар боғланса иккита юрак,
 Дўстлик дейиш бўлгандир расм.
 Волидалар гўдаги учун
 Бешик олиб, тортадилар ош.
 Худди шундай, дўстлар ҳам у кун
 Бир-биридан аямас маош.
 Инсон яшар, пайти ҳам келар
 Тўхтаб қолар умр — югурик.
 Лекин, дўстлар, айтинг, не бўлар
 Дўст дўстидан айрилса тирик?
 Тобут ўтар сўнгги кўприкни,
 Қаро ерга уни кўярлар.
 Дўстлар, айтинг, сўнган дўстликни
 Қайга олиб бориб кўмарлар?
 Мархумларга очишиб аза
 Либосларни кўкка бўярлар.
 Дўстлар, айтинг, дўстлик сўнганда
 Қандай йиглаб, қандай киярлар?
 Азалилар кўрса ёмон туш
 Мозор узра сукут этарлар.
 Тирик туриб, қайта келсанг дуч.
 Унда охир, қайга кетарлар?
 Ҳайҳот, илк бор ингради кўнглим,
 Бир баргдайин титрадим, толдим.

Мен дўстимдан айрилдим бугун,
 Тирик туриб, айрилиб қолдим.
 Ёзармидим йиглоқи байтни,
 Чекармидим мен ахир нола,
 Дўстлар, агар бошланмасайди
 Икки қалбдан буюк оила.
 Ёзармидим йиглоқи байтни,
 Титрармидим кўзда ёш билан,
 Дўстлар, агар бошланмасайди
 Тоғ қулаши икки тош билан.
 Дўстлар, айтинг, дил ёнмаганда,
 Чекармидим шунчалар оҳ-зор.
 Агар, агар... Ҳеч бўлмаганда
 Топилсайди кўмгали мазор.

JIZZAX VILOYAT AXBOROT-KUTUBXONA
 MARKAZI
 INV № 43563
 « 21 » 11 20 17

ТЕМИР ОДАМ

Бир ҳайкал турибди,
У — Робот эмиш,
Темирдан ясалган, одам тимсоли.
Илмда энг сўнгги кашфиёт эмиш,
Ақлли зот эмиш, қусурдан холи.
Шахмат ҳам ўйнармиш,
Ер ҳам қазирмиш.
Росмана ювармиш юзу қўлини.
Ҳадису ҳисобдан адашмас эмиш,
Ҳаттоки санармиш Сомон йўлини.
Ёнида халойиқ ҳайратда турар:
— Қарангиз, нақадар ақлли, мумтоз!
Хулласки, оламда кашфиёт дерлар,
Кашфиёт эмас бу, кечиринг, устоз.
Тилсимни билмайман, аммо анчайин
Одатим тарк этиб, кўкрак кераман!
Мен сизга темирнинг худди шундайин
Ажиб бир нусхасин топиб бераман.
У ҳам ишлай билар, унинг қошида
Сизнинг темирингиз бўжиз бир буюм.
У ҳам санай билар, унинг бошида
Алжабр усули уюм ва уюм.
Балки у донодир беқиёс, якка,
Балки йўқ унинг-чун бирор муаммо;
Балки у ҳеч қандай темир-терсакка
Аъло вужудини эгмайди, аммо,
Устоз, қалби йўқдир унинг ҳам, ҳайҳот,
На нафрат, на ишқни танламас у ҳам.